

מבט לאיראן

13-27 במרץ 2016

ד"ר רז צימט

עיקרי הדברים

- ✓ לפחות ארבעה לוחמי משמרות המהפכה נהרגו בסוריה, אחד מהם קצין בדרגת סא"ל.
- ✓ בתגובות פומביות להחלטת רוסיה להסיג חלק מכוחותיה מסוריה ניסו בכירים איראנים להמעט מחשיבות ההחלטה והדגישו כי ההחלטה לא תשפיע על המשך שיתוף הפעולה בין איראן, רוסיה וסוריה.
- ✓ משרד הפנים של חמאס בעזה הורה לתנועת אלצאברין, הפועלת בחסות איראנית, לסגור את אגודת הצדקה שלו בטענה שהיא מקיימת פעילות פוליטית וממומנת על-ידי איראן.
- ✓ בפגישה, שקיים מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה עם נציגי חמאס שביקרו בטהראן בחודש שעבר, אמר קאסם סלימאני כי עמדת איראן ביחס לשאלת פלסטין לא השתנתה בעקבות הסכם הגרעין וכי איראן נחושה להמשיך בתמיכתה בפלסטינים. הוא הביע, עם זאת, מורת רוח מהצהרות בכירים בחמאס שמתחו לאחרונה ביקורת על איראן.
- ✓ סעודיה עצרה תשעה אזרחים איראנים באשמת מעורבות בטרור.

כללי

■ בנאום בעיר כרמאן (Kerman) דחה קאסם סלימאני (Qasem Soleimani), מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, את הטענות הנשמעות מפי יריבותיה של איראן לפיהן היא פועלת באזור באופן הרפתקני. הוא ציין כי ערב הסעודית היא הנוהגת באופן הרפתקני נגד האסלאם ונגד איראן וכי כל פעילותה של איראן באזור נועדה להגן על חייהם ועל רכושם של המוסלמים. עוד אמר סלימאני, כי איראן חותרת לסולידריות ולאחווה בין הסונים לשיעים וכי מעולם לא פעלה להמרת סונים לשיעה. הוא האשים את אויביה של איראן בהקמת הארגונים הסונים הרדיקליים (התכפירים), ובהם דאעש, במטרה להכניע את איראן והשיעה (אירנ"א, 13 במרץ 2016).

קאסם סלימאני במהלך חופשת ראש השנה האיראני (נורוז) (ערוץ טלגרם איראני).

■ בנאום בטהראן לרגל יום השיד האיראני הגן הנשיא חסן רוחאני על מעורבותה הצבאית של איראן בסוריה ובעיראק ואמר כי מתקפות טרור נגד המקומות הקדושים לשיעה בשתי המדינות הן "קו אדום" מבחינת איראן. לדבריו, איראן לא תסבול ניסיונות מצד הטרוריסטים לפגוע במקומות הקדושים לשיעה ולא משנה האם הם נמצאים בעיראק, בסוריה או במדינה אחרת (Press TV, 12 במרץ 2016).

נאום הנשיא רוחאני (Press TV, 12 במרץ 2016).

■ אמיר עלי אראסתה (Amir Ali Arasteh), סגן המפקד לתיאום כוחות הקרקע בצבא הסדיר האיראני, אמר בטקס סיום אימונים של הכוחות המיוחדים בצבא איראן, כי לוחמי כוחות מיוחדים וצלפים מכוח ההתערבות המהירה של הצבא הסדיר עשויים להישלח במקרים מסוימים כ"יועצים" לסוריה ולעיראק (תסנים, 16 במרץ 2016). נכון להיום, נשלחים למערכה בסוריה ועיראק רק לוחמים המשתייכים למשמרות המהפכה ולא לצבא הסדיר. שליחת לוחמים מהצבא הסדיר לסוריה ולעיראק תיחשב שינוי באסטרטגיית הלחימה האיראנית, אך אין בה כדי לחולל שינוי משמעותי במצב הלחימה

בשטח. ייתכן כי הודעת המפקד האיראני משקפת רצון מצד הצבא הסדיר להתערב במערכה הנמשכת בסוריה ובעיראק כדי לשפר את מעמדו בתוך איראן מול משמרות המהפכה.

מעורבות איראן בעיראק

■ לפחות ארבעה לוחמי משמרות המהפכה נהרגו בסוריה בשבועיים האחרונים, אחד מהם קצין בדרגת סא"ל. כמו כן דווח בתקשורת האיראנית על מותם של כמה לוחמים אפגאנים ופקיסטאנים, שפעלו במסגרת חטיבות פאטמיון וזינביון הלוחמות בסוריה, בחסות משמרות המהפכה.

סא"ל מחסן מנדאני (Mohsen Mandani), שנהרג בסוריה (אבנ"א, 22 במרץ 2016).

■ בכירים איראנים ניסו בהצהרותיהם הפומביות להמעיט מחשיבות החלטת רוסיה להסיג חלק מכוחותיה מסוריה. מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif), שר החוץ האיראני, אמר כי החלטת רוסיה היא "סימן חיובי" ועדות לכך שרוסיה אינה רואה צורך מידי להפעיל כוח כדי לשמר את הפסקת האש במדינה. "עלינו להמתין ולראות", אמר זריף (Press TV, 15 במרץ 2016).

■ עלי-אכבר ולאיתי (Ali-Akbar Velayati), יועצו הבכיר של המנהיג העליון לעניינים בינלאומיים, אמר בתום פגישה עם סגן שר החוץ הסורי, פיצל מקדאד (Faysal Mikdad), בטהראן כי צמצום הכוחות הרוסיים בסוריה לא ישפיע על שיתוף הפעולה בין איראן, רוסיה, סוריה וחזבאללה. הוא הוסיף, כי בכירים רוסים, ובהם גם הנשיא פוטין, הדגישו שגם אם רוסיה תצמצם את נוכחות חיל האוויר שלה בסוריה, היא תוכל לחדש ולהגביר את המערכה נגד הטרוריסטים ככל שיידרש (IRIB, 15 במרץ 2016).

■ עלי שמח'אני (Ali Shamkhani), מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, אמר כי נסיגת הכוחות הרוסיים מסוריה הייתה מתוכננת מראש וצפויה. הוא ציין, כי הסיוע האיראני והרוסי לצבא סוריה יימשך גם לאחר הנסיגה הרוסית באזורים בהם ממשיכות "קבוצות הטרור" לאיים על ביטחון המדינה (פארס, 16 במרץ 2016).

■ העיתונות האיראנית עסקה, אף היא, בנסיגה הרוסית מסוריה. במאמר מערכת, שהתפרסם ביומון הרפורמיסטי ארמאן (Arman, 16 במרץ 2016), נכתב כי החלטתה הנמהרת והמפתיעה של רוסיה להסיג את כוחותיה מסוריה יכולה להעיד על כך שהשותפות האיראנית-רוסית בסוריה "אינה אסטרטגית" וכי החלטות רוסיה מתקבלות על בסיס האינטרסים שלה בלבד.

■ חסן פירוזאבאדי (Hassan Firouzabadi), ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים, אמר כי דרישת ערב הסעודית וקבוצות האופוזיציה הסוריות להעביר את הנשיא בשאר אלעסד מתפקידו מוכתבת על-ידי "הציונים" ותוביל להשתלטות דאעש על סוריה. הוא ציין, כי רק אזרחי סוריה זכאים להכריע בנוגע למנהיגם וכי התעקשות פוליטית לבחור או להדיח מנהיג או ראש מדינה היא דרישה בלתי-דמוקרטית (ספאה ניוז, 15 במרץ 2016).

חסן פירוזאבאדי (ספאה ניוז, 15 במרץ 2016).

■ כמאל ח'ראזי (Kamal Kharrazi), שר החוץ לשעבר, העומד בראש המועצה האסטרטגית ליחסי חוץ, ביקר ב-19 במרץ 2016 בסוריה ונועד עם נשיא סוריה, בשאר אלעסד. ח'ראזי הדגיש במהלך הפגישה, כי העם הסורי צריך לקבוע את גורלו בעצמו וכי לאף זר אין זכות להתערב בענייניה הפנימיים של סוריה. במהלך הביקור נפגש ח'ראזי גם עם ראשי ארגונים פלסטינים הפועלים בסוריה (מהר, 19 במרץ 2016). בתום ביקורו בסוריה קיים ח'ראזי גם ביקור בעיראק במהלכו נפגש עם חידר אלעבאדי (Heidar al-Abadi) ראש ממשלת עיראק (איסנ"א, 23 במרץ 2016).

כמאל ח'ראזי (מהר, 19 במרץ 2016)

■ מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif), שר החוץ, ביקר ב-19 במרץ 2016 בתורכיה ונפגש עם עמיתו התורכי, מבלוט צ'בושולו. השניים דנו ביחסים הבילטרליים בין המדינות ובהתפתחויות באזור. שר החוץ זריף אמר כי שתי המדינות הסכימו על הצורך לשמר את לכידותן הטריטוריאלית של עיראק וסוריה ולחזק את שיתוף הפעולה ביניהן (איסנ"א, 19 במרץ 2016).

מעורבות איראן בזירה הפלסטינית

■ משרד הפנים של חמאס בעזה הורה לתנועת אלצאברין, הפועלת בחסות איראנית, לסגור את אגודת הצדקה שלו באקיאט צאלחאת (Bakiyat Salihat) בטענה שהיא מקיימת פעילות פוליטית וממומנת על-ידי איראן באופן המהווה הפרה של חוק אגודות הצדקה. האגודה, הפועלת בצפון רצועת עזה, הוקמה בשנת 2004 כדי לספק סיוע הומניטארי לתושבי הרצועה. השאם סאלם (Hisham Salem), ראש תנועת אלצאברין, פרסם הודעה חריפה בה גינה את החלטת משרד הפנים של חמאס והאשים אותו ברדיפה פוליטית המתעלמת מהצרכים ההומניטאריים של תושבי עזה. הוא אמר כי בכוונת התנועה לפעול בכל הדרכים החוקיות כדי לבטל את ההחלטה (עצרי-איראן, 14 במרץ 2016).

סמל תנועת אל-צאברין – בולט הדמיון לסמל חזבאללה

■ תנועת אלצאברין הינה התארגנות טרור, שהוקמה בשנת 2014 על-ידי פורשי הג'האד האסלאמי בפלסטין. מדובר בהתארגנות המזוהה עם חזבאללה ועם איראן, שככל הנראה גם מממנת את פעילותה ברצועה. ב-16 בדצמבר 2015 קיבלה ההתארגנות אחריות לפיצוץ מטען חבלה נגד סיור צה"ל על גדר הגבול בדרום רצועת עזה. ביולי 2015 הודיעה ממשלת חמאס על פירוק התנועה, שהפעילה שורת ארגוני צדקה דתיים שיעים במימון איראני, אך פעילים בתנועה ממשיכים, ככל הנראה, בפעילותם. בריאיון, שקיים סאלם, ראש התנועה, בינואר 2016, אמר כי היא מקבלת כספים מאיראן, אך הכספים הללו נועדו בעיקר למימון פעילות דעוה. הוא סירב לומר האם הארגון מקבל גם סיוע צבאי מאיראן, אך אמר כי פעילי הארגון לא מקבלים משכורות על פעילותם (מען, 14 בינואר 2016).

■ את התמיכה האיראנית בתנועה ניתן לראות במסגרת מאמצייה של איראן לשוב ולמלא תפקיד משמעותי יותר בזירה הפלסטיני על רקע המשבר המתמשך בקשריה עם חמאס מאז מלחמת האזרחים בסוריה.

■ בריאיון לרשת החדשות הצרפתית France24 (15 במרץ 2016) אמר ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס, כי איראן כבר אינה התומכת הגדולה ביותר של חמאס, כפי שהיה בעבר, וכי חמאס מנסה כיום לגוון את מקורות התמיכה בה. לדברי משעל, שצוטטו גם בתקשורת האיראנית, היחסים עם איראן לא נותקו לחלוטין, אך הידרדרו בהשפעת מלחמת האזרחים בסוריה.

■ ערוץ הטלוויזיה אלמיאדין, המקורב לחזבאללה, דיווח על פגישה שהתקיימה לאחרונה בין נציגי חמאס שביקרו בטהראן לבין קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה על רקע המתיחות ביחסים בין חמאס ואיראן.

■ על-פי דיווח זה, סלימאני הביע במהלך הפגישה מורת רוח מהצהרות כמה מבכירי חמאס שמתחו ביקורת על איראן. סלימאני אמר, כי עמדתה של איראן ביחס לשאלת פלסטין לא השתנתה טרם

הסכם הגרעין ואחריו וכי תמיכתה בפלסטינים הייתה נמשכת גם אם הסנקציות נגדה היו מחריפות באופן משמעותי.

■ הוא ציין כי איראן מעולם לא הסכימה לדון עם ארצות-הברית בנוגע למדיניותה כלפי הפלסטינים וכי היא נחושה להמשיך בתמיכתה בפלסטינים גם אם לעיתים תמיכה זו פחתה מעט משיקולים כלכליים או אחרים. סלימאני הבהיר למשלחת חמאס, כי איראן אינה מתנגדת לתמיכת מדינות מוסלמיות נוספות ב"התנגדות הפלסטינית". הוא הדגיש, כי אין ויכוח פנימי באיראן בשאלת התמיכה בפלסטין, וכי אלה שהעלו לפני מספר שנים הסתייגות בנוגע לתמיכת איראן בעזה או בלבנון (הכוונה לגורמים במחנה הרפורמיסטי, שהסתייגו בעבר מהתמיכה האיראנית בפלסטינים ובחזבאללה על חשבון הטיפול במצוקות הכלכליות מבית) כבר אינם רלוונטיים (עצרי-איראן, 17 במרץ 2016).

מעורבות איראן בתימן ובמפרץ

■ אמצעי תקשורת בסעודיה דיווחו, כי 13 אזרחים איראנים עצורים בממלכה באשמת מעורבות בטרור. דובר בטחוני סעודי מסר, כי תשעה איראנים נעצרו במהלך השבועיים האחרונים וארבעה נוספים נמצאים כבר בבתי הכלא. אחד העצורים נתפס במסגרת תפיסתה של רשת המונה 32 אזרחים, רובם סעודים, שריגלו, לטענת שלטונות סעודיה, למען איראן במהלך שנת 2013, קיימו פגישות עם גורמי מודיעין איראנים באיראן ובלבנון ועם דיפלומטים איראנים בריאד ובג'דה והעבירו לאיראן מידע צבאי מסווג על סעודיה (Saudi Gazzete, 21 במרץ 2016).

■ אמיר עבדאללהיאן (Amir Abdollahian), סגן שר החוץ לענייני ערב ואפריקה, אמר, כי איראן תומכת במשא ומתן לסיום הלחימה בתימן. בשיחה עם אסמאעיל ולד אל-שיח' אחמד (Ismail Walad al-Sheikh Ahmad), שליח מזכ"ל האו"ם לענייני תימן, הביע עבדאללהיאן תמיכה במאמצי מזכ"ל האו"ם לקיים שיחות פוליטיות בין הקבוצות השונות בתימן (תסנים ניוז, 21 במרץ 2016).